

POSITION PAPER TWENTE 2050

AGENDEREND VOOR DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELSTRATEGIE TWENTE

In opdracht van
Provincie Overijssel en
de Twentse gemeenten

POSITION PAPER TWENTE 2050

INHOUDSOPGAVE

1.	**Een position paper voor Twente**	**8**
1.1	Gezamenlijk verhaal voor Twente	9
1.2	Twente is van nationale waarde met een sterk profiel	9
1.3	We werken toe naar een ruimtelijke ontwikkel strategie	10
2.	**Perspectief 2050: positionering van Twente in (inter)nationaal perspectief**	**14**
2.1	Identiteit en herkenbaarheid van Twente	18
2.2	Technologische top regio en groene leefomgeving met ruimte voor groei	18
3.	**Opgave: Benutten economische kracht**	**26**
3.1	Triple helix samenwerking in de Twenteboard	28
3.2	Technologische top regio	28
3.3	De Twentse circulaire bouweconomie en (hoogwaardige) maakindustrie	29
3.4	Start-ups, scale-ups en grown-ups om innovatie en transities te realiseren	29
3.5	Ruimte voor bedrijvigheid en verdichting rondom assen en knooppunten	30
4.	**Opgave: Groei van aantrekkelijke kernen, steden en regio**	**32**
4.1.	Bevolkingsgroei in balans voor de gehele regio	33
4.2	Doelgroepen en leefmilieus: verjonging en inzet op gebalanceerde gemeenschappen	34
4.3	Voorzieningen passend bij toekomstige behoeften	35
4.4	Spreiden van recreatie en toerisme	37
5.	**Opgave: Lokaal, regionaal en (inter)nationaal verplaatsen en verbinden**	**38**
5.1.	Sterk wandel- en fietsnetwerk voor regionale en (inter)nationale verbindingen	39
5.2	Sterk OV-netwerk voor regionale en (inter)nationale verbindingen	40
5.3	Sterk wegennet en regionale mobiliteit	41
5.4	Toename van personenvervoer in relatie tot goederenvervoer in de regio	41
5.5	Twentekanaal als belangrijke verbinder voor Twentse economie	42
6.	**Opgave: Toekomstbestendige kwaliteit van het landelijk gebied**	**44**
6.1	Water en bodem sturend	45
6.2	Waterbeschikbaarheid en het Twentse watersysteem	46
6.3	Verbinden van natuurgebieden en behoud karakteristiek Twents landschap	47
6.4	Transitie van het landelijk gebied	48
7.	**Vervolg: Richting de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente**	**50**

POSITION PAPER TWENTE 2050

1.
EEN POSITION PAPER VOOR TWENTE

1.1.
Gezamenlijk verhaal voor Twente

Wij, de 14 Twentse gemeenten en provincie Overijssel hebben een gezamenlijk verhaal ontwikkeld vanuit de kracht en bijdrage van iedere gemeente aan het Twente van morgen. Het position paper vormt daarmee samen met de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) de opmaat naar een ruimtelijke ontwikkelstrategie. Zo laat Twente de potentie van de regio zien. Een regio waar het goed wonen, werken en leven is.

Dit gezamenlijke verhaal van Twente helpt de opgaven in de regio vooruit en draagt bij aan de nationale opgaven. We hebben voortgebouwd op wat er al is. De regionale stedelijke investeringsagenda, de spoorzone ontwikkeling Hengelo-Enschede en Almelo, de verkenning naar de corridor Zwolle-Twente-Münster, de verbinding Nedersaksenlijn, de Twentse kanalen en de vele gemeentelijke omgevingsvisies en beleidsdocumenten, inclusief het voorontwerp Nota Ruimte. Zij zijn input voor deze discussie en voor de trajecten met het Rijk.

1.2.
Twente is van nationale waarde met een sterk profiel

Gelegen aan de Duitse grens, is Twente een regio die historisch gezien vanuit eigen kracht in verbinding met omliggende gebieden is ontwikkeld. De basis van de huidige maakindustrie en ruimtelijke ontwikkelingen in Twente ligt in een rijk industrieel en agrarisch verleden, dat nog steeds zichtbaar is in de landschappelijke en gebouwde structuur. De steden, dorpen, parken en landschappen zijn in deze regio ontstaan door industriële ontwikkelingen, met name in de textiel-, metaal-, en agrarische sector.

Een sterke regionale identiteit zorgt voor culturele binding en ondernemerschap, zichtbaar in evenementen zoals het Oldenzaals carnaval en de zomerfeesten in plaatsen als Beckum en St. Isidorushoeve. Daarnaast zijn er ook evenementen en instellingen met (inter)nationale allure ontstaan, zoals de FBK-Games, de CSI in Geesteren, het Gogbot Festival en de profvoetbalclubs Heracles en FC Twente.

Status position paper
Met dit position paper agenderen en beschrijven we de opgaven, uitdagingen en ambities voor Twente als opmaat naar de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS) waarmee gemeenten, provincie en andere partijen in Twente met het Rijk werken aan de toekomst van Twente in 2050.

Verschillende opgaven komen samen in deze technologische groene top regio. In het voorontwerp en de contourennotitie Nota Ruimte is Twente opgenomen als regio met kansen voor een brede schaalsprong. Dit past bij de ambitie van de regio. Dat kan, want de regio is economisch sterk en heeft veel potentie voor Nederland en Europa. Twente is bovendien benoemd als verstedelijkingsgebied, kenniscluster en potentieel grootschalig woningbouwgebied voor na 2030. Dit vraagt om aandacht voor de opgave van stedelijke vernieuwing en de woningbouwopgave in de bestaande voorraad van de steden en kernen. Daarmee speelt het Rijk in op de kansen en ruimte in Twente.

Twente is met een sterk techniek profiel één van de vier hotspots voor de nationale high-tech maakindustrie. Die positie wordt momenteel ook versterkt vanuit de opzet van 'Next Tech Twente' door OostNL, Twente Board en IHK Nord Westfalen om Twente als tech-agglomeratie op de kaart te zetten, met start-up, tot grow-up bedrijven. De regio kent bovendien een sterke maakindustrie en bouwsector. Met de Universiteit Twente, Saxion, Tio Business School in Hengelo, ROC Twente en de ondernemers in de regio is een sterke triple helix samenwerking opgezet waarmee we de ontwikkelingen in de regio vormgeven. We staan vanuit ons 'daily urban system' in verbinding met de Randstad, Zwolle, Arnhem-Nijmegen, Eindhoven, Münster en Berlijn. Gelegen op het kruispunt van North Sea Baltic en het Rhein-Alpine-Corridor, komen veel vervoersmodaliteiten (weg, water, lucht en spoor) in Twente samen. Bovendien kent Twente een prachtig landelijk gebied met onder andere de vele landgoederen, beekdalen, het nationaal park Sallandse Heuvelrug, het Twents Reggedal en Noordoost Twente. Twente is sterk verbonden met de Duitse grensregio en werkt in 2050 nog meer met Duitsland samen.

1.3. We werken toe naar een ruimtelijke ontwikkel strategie

Twente wordt erkend als regio met een aanzienlijke potentie voor groei en ontwikkeling, zowel economisch als op het gebied van woningbouw. De agenderende hoofdvragen uit dit traject richting de ruimtelijke ontwikkelstrategie zijn:

- Wat betekent een potentiële groei van 100.000+ inwoners voor Twente voor woningbouw en werkgelegenheid?
- Wat doet groei met de mobiliteit in de regio en houden we het platteland bereikbaar?
- Hoe behouden we de kwaliteiten van het landelijk gebied?
- Hoe zorgen we ervoor dat deze mensen ook in de regio werk kunnen vinden?
- Hoe gaan we om met de, al onder druk staande, zoetwaterbeschikbaarheid voor economische functies en woningbouw en houden we water vast en vermijden we droogte?
- Hoe ziet het Twentse / euregionale energienetwerk 2050 er uit?

Kortom, hoe houden we balans tussen deze opgaven?

In dit position paper is uitgewerkt hoe de unieke kwaliteiten en kansen van Twente benut kunnen worden om de regionale én nationale opgaven verder te brengen. Het paper breidt de scope uit en verdiept de inhoud van de Regionale Stedelijke Investeringsagenda, verrijkt met inzichten uit de hele regio. Gelijktijdig stelt Twenteboard een Visie 2050 op.

De gezamenlijkheid en unieke positie van Twente is benadrukt door te spreken over Twente als één regio. In samenwerking met de 14 Twentse gemeenten en provincie Overijssel is het paper in de periode maart – juni 2024 tot stand gekomen. In drie ambtelijke werksessies zijn de opgaven, kansen en dilemma's voor Twente in 2050 verkend.

In het traject naar de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie voor Twente is ruimte voor aanvullingen en aanscherpingen op dit position paper. Dat draagt bij aan de verwezenlijking van bestaande visies en investeringsagenda's. Voor iedere gemeenten en de provincie is een bestuurder betrokken bij bestaande bestuurlijke overleggen. Zij hebben tussentijds richting gegeven aan de hoofdlijn van het position paper.

Het resultaat is een agenderend document dat aan de bestuurders van Twente wordt meegegeven toewerkend naar een regionale ontwikkelstrategie voor Twente.

POSITION PAPER TWENTE 2050

2. PERSPECTIEF 2050: POSITIONERING VAN TWENTE IN (INTER)NATIONAAL PERSPECTIEF

Twente: Technologische groene top regio waar het goed wonen, werken en leven is. Nu en in 2050. Samen streven we naar het Bruto Twents geluk!

In het netwerk van Europese economische topregio's is Twente een krachtig vliegwiel. We bedenken niet alleen technologische top innovaties, maar realiseren deze ook. Vanuit betrokken netwerken, hoogstaande kennis en toonaangevende ondernemingen in een groene omgeving. Oersterk, oplossingsgericht en veerkrachtig, gewoon zoals wij dat doen.

Het Planbureau voor de Leefomgeving stelt in de publicatie 'Brede welvaart in Nederlandse gemeenten: het belang van regionale samenhang' (februari 2022) dat de brede welvaart in een gemeente in belangrijke mate wordt bepaald door de samenhang en verdeling van brede welvaartsaspecten in de regio. 'Bij een gunstige verdeling kunnen inwoners van de ene gemeente profiteren van bijvoorbeeld de culturele voorzieningen, het banenaanbod of het openbaar groen in de omliggende gemeenten.'

Uitdaging is het gemiddeld hoge niveau van brede welvaart in Twente te behouden en versterken, specifieke ongewenste regionale verschillen te verkleinen en de ambitie voor een schaalsprong van de regio waar te maken. Verbreden van brede welvaart in Twente is de stip op de horizon. Dat noemen we Bruto Twents Geluk. Hiermee bieden we iedereen in Twente nu en in de toekomst de mogelijkheid om gelukkig te zijn. Het gaat om baanzekerheid, werk-privé balans, maatschappelijke betrokkenheid, persoonlijke ontwikkeling en daarmee samenhangende thema's rondom brede welvaart. Met een *bruto* Twents geluk zetten we in op de gezamenlijke ruimtelijke uitwerking van brede welvaart en niet alleen het individu *netto*. Kortom, de technologische groene top regio als basis voor de schaalsprong van Twente.

Inwoners Twente, Eindhoven en Nederland (bron: Kennispunt Twente 2023)

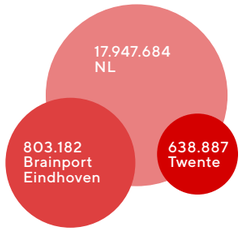

Toename werkgelegenheid Twente, Eindhoven en Nederland (bron: Kennispunt Twente 2023)

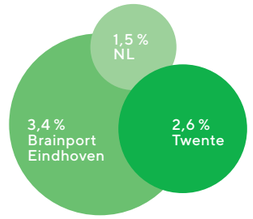

Aantal bedrijven in Twente, Eindhoven en Nederland (bron: Kennispunt Twente 2023)

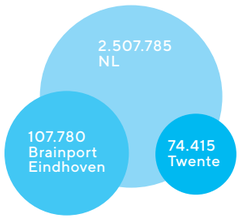

Circulaire bedrijven in Overijssel (bron: Overijssel 2023

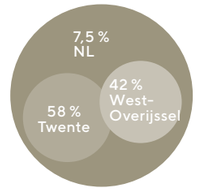

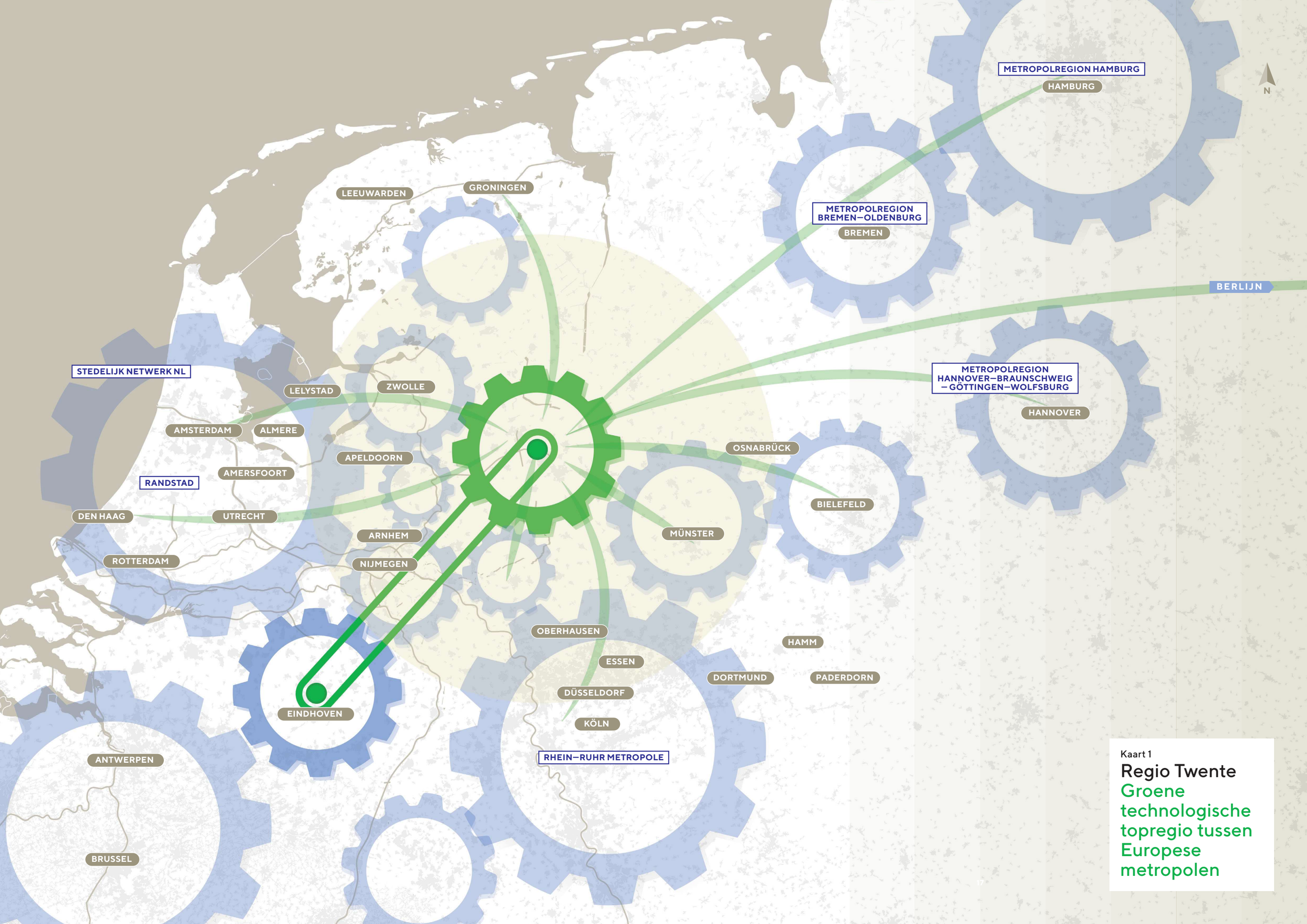

Kaart 1

Regio Twente

Groene technologische topregio tussen Europese metropolen

2.1. Identiteit en herkenbaarheid van Twente

Twente kent een grote diversiteit aan plekken waar gewoond wordt. Van buurtschappen, dorpen, kernen met een regionale functie tot grote steden. Allemaal liggen ze in een aantrekkelijk landelijk gebied. Verbonden met sterke netwerken vormt Twente een daily urban system waar het goed wonen, werken en recreëren is. De regio kenmerkt zich door elkaar niet te beconcurreren. We versterken door elkaar aan te vullen. We hebben seen krachtig mkb en er is goed onderwijs, de kennisindustrie is groot. De Twentse cultuur, sociale cohesie en bijbehorende netwerken maken dat we van oorsprong harde werkers, innovatief en ondernemend zijn. Dit is terug te zien in de evenementen en vele jaarlijkse tradities, zoals de FBK Games, Dauwpop, De Military, het Maker Festival, de Dutch Innovation Days, de Hellendoorn Rally en carnaval. We doen het samen. In Twente zijn we gebaat bij het versterken van onze regio van sterke steden, aantrekkelijke woonkernen, een vitaal platteland en een toekomstbestendig landschap en natuur. We ontwikkelen onze levensstandaard richting de toekomst, waarbij kwaliteit voor gaat op kwantiteit. Zo blijft Twente aantrekkelijk voor toekomstige generaties.

2.2. Technologische top regio en groene leefomgeving met ruimte voor groei

Twente is een technologische top regio met ruimte voor innovatieve technische ontwikkelingen en onderwijsvoorzieningen in de steden en in de regio, waaronder de Universiteit Twente (wo), Saxion (hbo) en ROC van Twente (mbo). De aanwezigheid van bestaande kennisclusters draagt bij aan deze groeipotentie, zoals de technologie voor medische apparatuur, de

energiesector (Urenco/ETC) en de (micro) chip sector waarbij bedrijven uit Twente leverancier zijn aan ASML en Brainport Eindhoven (o.a. Thales en VDL). De impuls vanuit het Rijk voor ASML/Brainport betekent daarmee ook een fikse groei voor de Twentse toeleveranciers.

Ondernemerschap en leefbare kernen zijn cruciaal voor de regio. Behoud van het voorzieningenpeil is nauw verbonden met de verstedelijking. We verstedelijken rondom stationsgebieden met als randvoorwaarde een beter openbaar vervoersnetwerk en verbeterde verbindingen. Twente biedt een variatie aan woonmilieus, van hoogstedelijk tot landelijk om jongeren en talent vast te houden en naar de regio (terug) te trekken.

Het landschap en de historische buitenplaatsen (landgoederen) bieden hoge kwaliteit voor toerisme en recreatie. Van oudsher is de agrarische sector in Twente sterk vertegenwoordigd als voedselproducent en beheerder van het landschap. De agrarische sector is op dit moment volop in transitie. Vrijkomende stallen bieden ook weer kansen voor nieuwe functies. Twente is aantrekkelijk door de ligging aan belangrijke spoor- en verkeersassen, zoals de A1, A35/N35, N36, N18 en het Twentekanaal.

De Triple helix samenwerking (overheid, onderwijs en ondernemers) is essentieel om Twente vooruit te helpen. We dagen elkaar uit en zetten naast high tech en maakindustrie in op ‘Bruto Twents Geluk’. Het coulissenlandschap en de landgoederen zijn kenmerkend voor Twente en de landschappelijke kwaliteiten zijn tot in de centra van de kernen terug te vinden. Juist die groene omgeving is de plek voor ruimte en rust. Met de combinatie tussen bruisende kernen en een mooie groene omgeving dragen we bij aan gezonde en gelukkige inwoners. Een voorbeeld hiervan is het Spoorpark in Goor, het Hulsbeek in Ol-

Kaart 2

Regio Twente
Groene technologische topregio

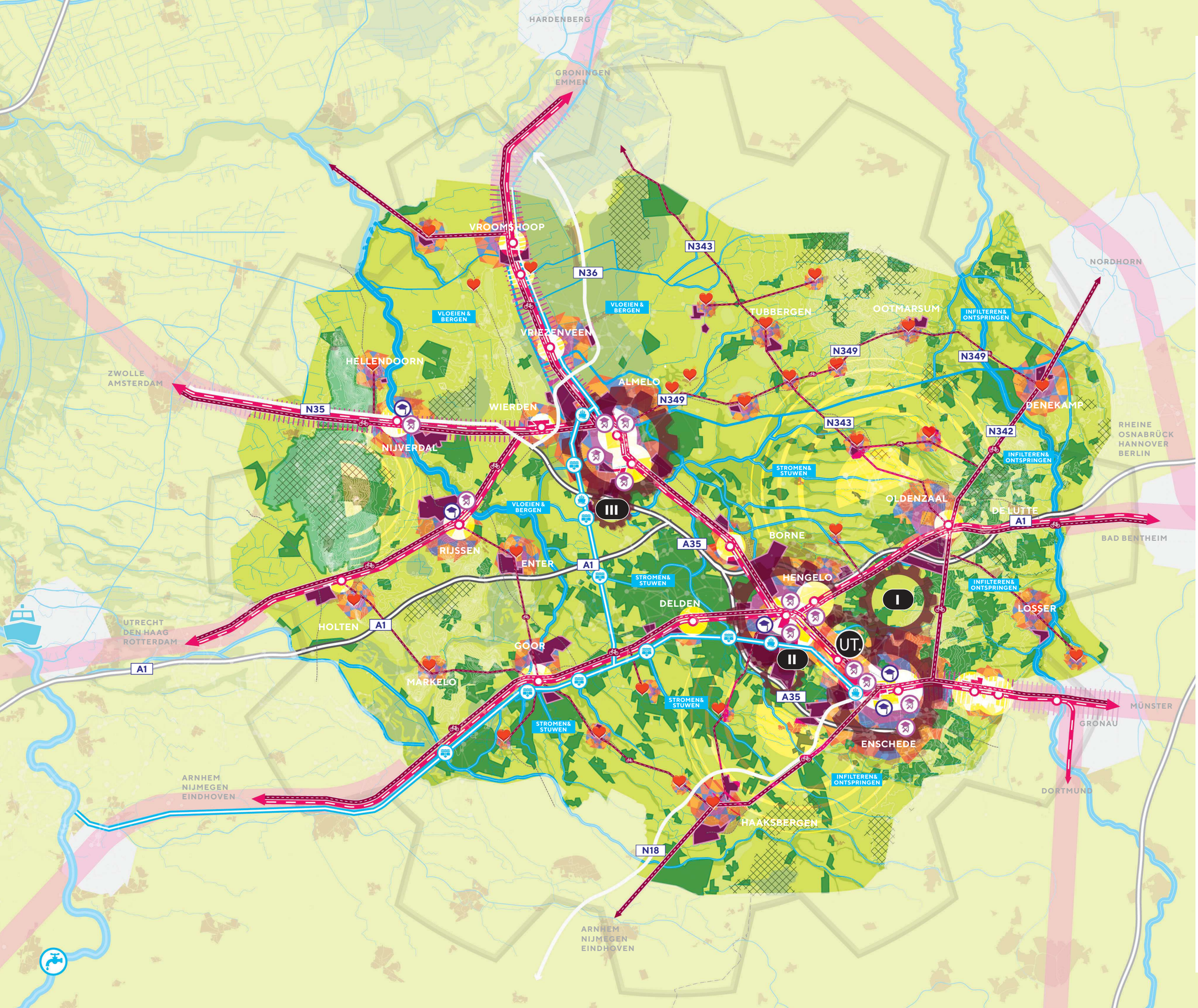

Benutten van economische kracht

- Kennispark Twente UT
- HBO en WO
- MBO

topwerklocaties

- Technology Base
- High Tech Systems Park
- XL Businesspark
- overige werklocaties

Groei van aantrekkelijke kernen, steden en regio

- (hoog)stedelijke ontwikkeling Spoorzone Hengelo–Enschede en Spoorzone Almelo
- verdichten Twentse stationsgebieden
- vitale kernen

Lokaal, regionaal en (inter) nationaal verplaatsen en verbinden

- spoorcorridors
- samenhangend snelfiets- en HOV-netwerk (indicatief)
- lopende spooropgaven
- Twentekanalen: ruggengraat circulaire economie
- bevaarbaarheid IJssel
- snelwegen
- autowegen

Toekomstbestendige kwaliteit van het landelijk

- cascadering waterysteem
  - infiltreren en ontspringen
  - stromen en stuwen
  - vloeien en bergen
- Twentekanaal als waterbuffer
- waterbeschikbaarheid IJssel
- waterlopen
- N2000-gebieden
- spreiden recreatieve druk
- landgoederen
- Nationaal park: Sallandse Heuvelrug
- veengrond – zandgrond

data: geoportaaloverijssel.nl

denzaal en de Bornse Maten waar groene buurten zijn toegevoegd rond het Bornsche Beekpark. Een diverse doelgroepenmix behouden en versterken is van belang voor de sociale cohesie.

We zetten in op de ontwikkeling van Twente. Onze bovenregionale aantrekkingskracht komt voort uit het sterke economische vestigingsklimaat voor hich tech, maakindustrie en (circulaire) bouw. De natuurgebieden, zoals de Sallandse Heuvelrug, het Reggedal en het nationaal landschap Noordoost Twente dragen bij aan deze aantrekkingskracht. Vanuit de kwaliteit en unieke sociaal-culturele identiteit van onze regio, werken we aan dynamische kernen en steden met reuring en ruimte voor groei. Zo creëren we en bourgondische leefkwaliteit in een gezonde omgeving. De hightech chip- en medische industrie, defensie-industrie, energiesector en bio-based bouweconomie zijn onze troefkaarten. We benutten de kansen voor de circulairebouw waarin zich nieuwe kansen aanbieden om nieuwe verdienmodellen in de landbouw te integreren. Met dit position paper wordt gestreefd naar een balans tussen wonen, werken, landelijk gebied, recreatie en mobiliteit, om een duurzame en welvarende toekomst voor de regio te garanderen.

We doen dit vanuit de kwalitatieve kracht van Twente als middelpunt op internationale corridors voor vier opgaven:

1. Benutten economische kracht
2. Groei van aantrekkelijke kernen, steden en regio
3. Lokaal, regionaal en (inter)nationaal verplaatsen en verbinden
4. Toekomstbestendige kwaliteit van het landelijk gebied

POSITION PAPER TWENTE 2050

3. OPGAVE: BENUTTEN ECONOMISCHE KRACHT

POSITION PAPER TWENTE 2050

Met onze onderwijsinstellingen trekken we talent aan en stimuleren de ontwikkeling van industrieën in de regio. Het sterke mkb met familiebedrijven draagt bij aan de economie en sociale samenhang. We spelen een belangrijke rol in de Nederlandse economie. Innovaties uit Kennispark worden in de rest van Twente gerealiseerd. Samenwerking tussen industrie, bedrijven en onderwijs leidt tot start-ups met innovatieve ideeën die transities in technologie, zorg, energie en landbouw ondersteunen. We benutten onze triple helix samenwerking om een koplopersrol in de circulaire economie en start-up ontwikkeling te vervullen.

3.1.
Triple helix samenwerking in de Twenteboard

Vergrijzing maakt aantrekken en behouden van jong talent cruciaal voor een toekomstbestendige regio. Onderwijs vormt samen met het bedrijfsleven een belangrijke economische pijler en trekt talent aan. Bedrijven werken samen met mbo-, hbo- en universitaire instellingen om toekomstig personeel te vinden. Aantrekken van jong talent stimuleert doorontwikkeling van nieuwe ideeën en innovaties. Vanaf het basis- en middelbaar onderwijs jong talent enthousiasmeren, draagt bij aan de technologische topregio. De aanwezigheid van diverse onderwijsinstellingen bevordert de regionale economie. Twentse overheden financieren via de Twenteboard een ambitieuze Agenda voor Twente om de synergie tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken. De triple helix samenwerking bevordert innovaties en versterkt de regio, wat het potentieel voor ontwikkeling en realisatie van nieuwe ideeën vergroot.

3.2.
Technologische top regio

De samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid maakt Twente nu al een technologische topregio. De Universiteit Twente en Saxion Hogeschool spelen hierin een centrale rol met hoogwaardige technische opleidingen en onderzoek. Dit wordt versterkt door de Twente Technology Base en het Kennispark, de innovatiecampus die ruimte biedt voor verschillende type tech bedrijven (MedTech en Hightech), topwerklocaties als kennispark en de HSTP campus en start-ups om te experimenteren en samen te werken met (praktische en academische) onderwijsinstellingen. Twentse hbo's en mbo's koppelen theorie en praktijk, wat leidt tot goed opgeleide talenten. Dit creëert een voedingsbodem voor innovaties in sleuteltechnologieën. We investeren in een hoogwaardige hightech kennisinfrastructuur en bouwen technologische niches verder uit. Als grensregio heeft Twente unieke voordelen door sterke economische en educatieve verbindingen met Duitse steden zoals Münster. Deze samenwerking bevordert kennis- en technologie-uitwisseling en versterkt de innovatiekracht. De focus op onderwijs, innovatie en samenwerking over de grens met Duitsland maakt Twente een toonaangevende groene technologische topregio die bijdraagt aan de Nederlandse economie als geheel.

3.3.
De Twentse circulaire bouweconomie en (hoogwaardige) maakindustrie

Twente heeft een sterke maak- en bouwindustrie met internationale spelers en innovatieve bedrijven, waardoor het een koploper in Nederland is. Verduurzaming is nu essentieel voor de toekomstbestendigheid van de regio, zo ook in de bouwindustrie. De aanwezige de bouw- en maaksector, kenniseconomie en triple helix samenwerking maken Twente koploper voor een circulaire bouweconomie met nationale impact. Twente zet in op benutten van de maakindustrie en versterking van de circulaire bouwsector.

De circulaire bouwindustrie rondom onder andere Rijssen-Holten en Oldenzaal biedt ook kansen voor de landbouwsector, met een toenemende vraag naar bio-based bouwmaterialen en kansen voor het terugdringen van CO2 uitstoot. Vanuit de Twentse bouwboeren wordt hier al aan gewerkt, maar verder regionaal onderzoek is nodig.

3.4.
Start-ups, scale-ups en grown-ups om innovatie en transities te realiseren

De energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie vormen de komende jaren grote uitdagingen. Klimaatverandering vereist aanpassingen in de ruimtelijke inrichting voor verkoeling en afwatering. Netcongestie zet economische en woningbouwontwikkelingen onder druk en vraagt om innovatieve energieoplossingen. We zetten in op het innovatieve karakter en de triple helix samenwerking om slimme oplossingen te vinden en toe te passen. Voorbeeld is de ontwikkeling van een smart energy hub op het bedrijventerrein in Enter uit de Regio Deal Twente of de Waterstofhub die staat in Twenterand.

We hebben veel start-ups, scale-ups en grown-ups dankzij jong talent en een ondernemend universiteit en ondersteunde organisaties (Novel-T). Deze bedrijven spelen een belangrijke rol als toeleverancier in de nationale keten. Innovaties in zorg, energietransitie, landelijk gebied, en waterbeheer vragen om vernieuwende ideeën. Start-ups, scale-ups en grown-ups krijgen ruimte op inspirerende locaties zoals Kennispark Enschede en Hart van Zuid in Hengelo, waar een sterk vestigingsklimaat

en optimale ontwikkelruimte aanwezig zijn. Bovendien biedt XL Businesspark 2 ruimte voor het behouden van belangrijke bedrijven voor de regionale en nationale economie. Twente biedt hoogwaardige faciliteiten voor groei en zet in op het versterken van deze (maak)bedrijven om transities vorm te geven. Lokale onderwijsinstellingen dragen hieraan bij. Dit maakt dat we aantrekkelijk zijn voor innovatieve bedrijven en versterkt de Twentse én nationale economie.

3.5. Ruimte voor bedrijvigheid en verdichting rondom assen en knooppunten

Om de economische ambities te realiseren, verdichten webedrijventerreinen rondom bestaande knooppunten en assen, met behoud van groene zones tussen kernen. Dit geldt voor locaties langs autowegen, het Twentekanaal en spoorwegen. Revitalisering en verduurzaming van bedrijventerreinen zijn essentieel voor de toekomstbestendigheid van de regio. Dit draagt bij aan duurzaamheidsdoelen, creëert aantrekkelijke werkomgevingen en bevordert het vestigingsklimaat. Zo versterken we de bereikbaarheid voor de Twentse bedrijven die leveren aan de andere techbedrijven in Nederland en daarbuiten. We onderzoeken uitbreidingsmogelijkheden van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen, passend bij de kerngrootte, om zo het mkb te ondersteunen en bredere welvaart te versterken. We richten ons hierbij op Twentse ondernemers en nieuwe bedrijven van buiten de regio. Deze uitbreiding is nodig om de groei van de economie in Twente te accommoderen.

Voorbeelden zijn de gebiedsontwikkeling TenCate-Campus en spoorzone in Nijverdal, waar hoogwaardige maakbedrijven behouden blijven voor de regio en ruimte ontstaat voor nieuwe woon- en werkmilieus. Ook worden ecologische verbindingszones behouden bij de ontwikkeling van een nieuw duurzaam bedrijventerreinen Ligtenbergerveld Oost in Rijssen. Businesspark XL2 bij Almelo biedt extra ruimte voor bedrijvigheid in de regio.

4. OPGAVE: GROEI VAN AANTREKKELIJKE KERNEN, STEDEN EN REGIO

De technologische groene top regio waar het goed wonen, werken en leven is vraagt om een levendige woon- en leefomgeving. Dit is een omgeving met voldoende dynamiek en reuring die een aantrekkelijk vestigingsklimaat biedt voor talent en bedrijven. Om dit te waarborgen zetten we in Twente in op inwonersgroei.

4.1. Bevolkingsgroei in balans voor de gehele regio

Op dit moment heeft Twente circa 638 duizend inwoners (bron: Kennispunt Twente, 2023), waarvan circa de helft in de drie grote steden. Voorspeld is dat de bevolking tot aan 2050 als totaal afneemt en vergrijst. In de Regionale Stedelijke Investeringsagenda Twente wordt door de provincie Overijssel, gemeente Almelo, gemeente Hengelo en gemeente Enschede ingezet op de ambitie voor 2050 op 100.000 extra inwoners (en daarmee circa 69.000 woningen waarvan 9000 vervanging door stedelijke vernieuwing). Dit position paper bouwt hierop voort en streeft naar een groei van 100.000+ inwoners. Het precieze aantal en de locaties vraagt uitwerking in de ruimtelijke ontwikkelstrategie, duidelijk is dat de inwonersgroei zich niet alleen tot Almelo, Hengelo en Enschede beperkt. De groei richt zich ook op de andere gemeenten en kernen in Twente. Deze bevolkingsgroei in heel Twente versterkt de aantrekkingskracht van de regio voor toekomstige generaties. Het bevordert talentbehoud en -ontwikkeling, wat bijdraagt aan een betere leeftijdsbalans in de samenleving en helpt om de nadelige effecten van vergrijzing en de autonome bevolkingsafname te beperken. Tegelijkertijd ontstaat met deze groei druk op de kwaliteit van wonen in het groene buitengebied, wat een van de sterke punten van Twente is.

4.2. Doelgroepen en leefmilieus: verjonging en inzet op gebalanceerde gemeenschappen

Twente heeft de ambitie de al aanwezige aantrekkelijke mix van leefmilieus van dorpen, grotere kernen en steden, allemaal gelegen in een aantrekkelijk landelijk gebied te behouden en versterken. De inwonersgroei moet bijdragen aan het versterken van de steden, aantrekkelijke woonkernen en een vitaal platteland. De nieuwe woningen zijn bedoeld voor de bestaande bevolking en het behouden en aantrekken van jonge mensen en nieuw talent naar de regio. Inzet op doorstroming en een vriendelijke verstedelijking met een sterk cultureel leven in de steden en regio. Een goede en aantrekkelijke mix van woontypologieën, leefmilieus en voorzieningen, passend bij de behoefte van de doelgroepen. Naast toevoeging van nieuwe woningmilieus gaat het ook om verbetering en herontwikkeling van bestaande wijken en buurten waar dat nodig is.

De grootste groei zal met circa 100.000 inwoners plaatsvinden in Almelo, Hengelo en Enschede. Met een hoogstedelijke dynamiek in de spoorzones. Voor de nader te bepalen inwonersgroei in de overige gemeenten zetten we in op leefmilieus met een groenstedelijk karakter in de spoorzones en aan de radialen van kernen met treinstations en rondom HOV-locaties. Dit geldt voor Oldenzaal, Rijssen, Nijverdal, Wierden, Goor, Borne, Vriezenveen en Delden. Een voorbeeld van een groenstedelijk karakter is de ontwikkeling van woongebied Stakenbeek als onderdeel van Stationspark Oldenzaal Centraal in Oldenzaal aan de rand van het centrum en bij het spoor. Hier is een deel van het bedrijventerrein herontwikkeld naar woon-werkgebied met veel ruimte voor groen en waterberging. Belangrijke doelgroepen zijn bestaande en nieuw aan te trekken (jong) werkenden en talent die werkzaam zijn in de Twentse technologiesectoren, in de dienstensector en mkb bedrijven. Ook voor een deel van de ouderen die kleiner willen gaan wonen kan dit een aantrekkelijk leefmilieu zijn waarbij culturele en andere voorzieningen op loopafstand zitten. In Wierden wordt gewerkt aan de herstructurering van (bedrijven)terreinen in de spoorzone (bedrijventerrein Kluinveen Violenhoek en gemengd gebied Anjelierstraat –Tulpenstraat) waarin bij de visievorming gekeken wordt naar de toevoeging

van nieuwe woongebieden/leefmilieus. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van het 18 hectare grote TSB terrein in Goor dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van veel cultuurhistorisch waarde volle gebouwen vanuit het textiel verleden van Goor en het aanwezige groen. Het terrein van de voormalige Twentsche Stoomblekerij biedt ruimte voor wonen in een eigentijdse nieuwbouwwoning waar het industriële verleden zichtbaar is, met ruimte voor werk en groen.

Twente zet ook in de andere kernen en gemeenten in op uitbreiding van de woningvoorraad om deze gebieden levendig en vitaal te houden met een gemixte leeftijdsopbouw. We onderzoeken het laadvermogen voor inbreiding en de behoefte aan uitbreidingslocaties regionaal. Voor Haaksbergen en Losser is bekend dat de woningbouwopgave niet alleen door inbreiding past en uitbreiding nodig is om te voorzien in de vraag naar woonruimte. Een voorbeeld van inbreiding is de transformatie van het Indië terrein in Almelo. Waar historische fabrieksgebouwen, cultuur, horeca, wonen, water en groen verweven worden met een combinatie van nieuwbouwwoningen, -appartementen, vrije kavels en werkruimtes. Een uitbreiding van kernen rondom de stedenband – of bijvoorbeeld een nieuw dorp in het groen – kan een aantrekkelijke optie zijn voor het accommoderen van groei van de steden, kernen en dorpen in het landelijk gebied. Hierbij passen ook andere leefmilieus met eengezinswoningen in een groene omgeving waar gezinnen met kinderen gezond opgroeien. Waar de uitbreiding gemeentegrenzen overstijgend is, werken we regionaal samen om intergemeentelijk op te trekken.

4.3. Voorzieningen passend bij toekomstige behoeften

De kwaliteit van het voorzieningenniveau staat in Twente onder druk. Dorpen zijn veranderd van autonoom dorp met eigen voorzieningen naar dorpen met sommige voorzieningen in de omgeving, wat ook heeft geleid tot extra mobiliteit. Dit geldt zowel voor commerciële voorzieningen (supermarkten en andere winkels) als maatschappelijke voorzieningen zoals onderwijs, basiszorg en cultuur. De inwonersgroei zal ook een belangrijke bijdrage leveren aan het in stand houden en versterken van het voorzieningenniveau. Zeker voor culturele voorzieningen en

gezondheidsvoorzieningen is versterking nodig gezien de vergrijzing en vergroting van de aantrekkingskracht voor jongere medewerkers.

We zetten in op een bruisend en innovatief cultureel aanbod verspreid over Twente, gericht op zowel inwoners als bezoekers en gericht op programmering in plaats van alleen huisvesting. Cultuur zien we als aanjager van maatschappelijk ontwikkelingen. We stimuleren doorontwikkeling van initiatieven zoals Gogbot en broedplaatsen waar creativiteit en innovatie kan groeien. We hebben daarbij aandacht voor doelgroepen die niet vanzelfsprekend meeprofiteren van de brede welvaart. Ook blijven we inzetten op (top)sport in de regio met FC Twente en Heracles als landelijke uithangborden, FBK games, CSI Geesteren, Enschede marathon en de triatlon Holten. Vanuit die topsport verbinden we met de breedtesport.

We maken onderscheid in de voorzieningen per kern en buurtschap. Niet elke stad, kern en dorp heeft dezelfde vraag naar voorzieningen. Met extra voedingsbodem van voorzieningen voor winkels, onderwijs, cultuur, zorg en sport in zowel de steden als kleinere gemeenten krijgt de leefkwaliteit in heel Twente een impuls. Verschillende kernen hebben revitaliseringsopgaven voor centrumgebieden. We zien ook een kans voor versterking van de recreatieve en toeristische onderdelen van de economie.

4.4.
Spreiden van recreatie en toerisme

Het landelijk gebied is een van de bekendste, belangrijkste, en populairste kwaliteiten van Twente. Denk aan de vele landgoederen en de natuurgebieden die Twente rijk is. Dat geldt niet alleen voor onze eigen inwoners, maar ook de bezoekers. Zij genieten op verschillende manieren van de natuur en het landschap van Twente. Het toenemende toerisme is een kans, maar heeft ook een keerzijde. Door het recreatieve aanbod te verdelen over verschillende kernen, steden en natuurgebieden, en daarmee spreiding van het toerisme in de regio, wordt de landschappelijke kwaliteit behouden. Ook zal meer gekeken moeten worden welke vorm van recreatie en toerisme het beste bij welke omgeving past.

5. OPGAVE: LOKAAL, REGIONAAL EN (INTER)NATIONAAL VERPLAATSEN EN VERBINDEN

POSITION PAPER TWENTE 2050

In 2050 blijft Twente bereikbaar, voor personen en goederen. Voor Twentenaren naar de rest van Nederland en omgekeerd en ook regionaal voor gebruikers in het daily urban system. Een verbetering van de bereikbaarheid van de steden, dorpen en kernen is nodig om de woon- en werklocaties en regionale voorzieningen op een slimme en toekomstbestendige manier te verbinden. We blijven gezamenlijk zoeken naar oplossingen voor structurele veiligheids- en capaciteitsknel¬punten in de bereikbaarheid van Twente.

5.1. Sterk wandel- en fietsnetwerk voor regionale en (inter) nationale verbindingen

Het stimuleren van wandelen en fietsen voor inwoners draagt bij aan de bereikbaarheid van voorzieningen en bevordert een gezonde levensstijl. Door te voet of per fiets naar de huisarts, supermarkt, familiebezoek of recreatieve uitjes zoals bioscoopbezoeken of natuurwandelingen te gaan, bewegen we meer, zowel nu als in 2050. Binnen 10 minuten ben je in

Twente in een groene omgeving, wat een gezonde levensstijl verder ondersteunt. Vanwege de toenemende druk op het wegennetwerk, zijn alternatieve vervoersmiddelen essentieel. Veel gemeenten in Twente hanteren al het STO(M)P-principe (stappen, trappen, OV, Mobility as a service, privé auto).

Twente zet zich regionaal ook in voor een actief zero-emissie netwerk ter ondersteuning van gezonde verplaatsing en voor fiets- en looproutes naar OV-knooppunten om het gebruik van fietsen en openbaar vervoer te stimuleren. Uitbreiding van het snelfietspadennetwerk voor woon-werkverkeer zorgt voor snellere verbindingen tussen huis, werk en voorzieningen, zowel richting Duitsland als de rest van Nederland. Richting 2050 loopt de F35 verder door in heel Twente als verbindende drager van de regio.

Daarnaast heeft Twente veel natuur- en toeristische trekpleisters die recreatief verkeer aantrekken. Uitbreiding van het fietspadennetwerk is nodig om aantrekkelijk recreatief (fiets)verkeer te behouden. Zo blijft Twente dé fietsregio van Nederland.

5.2. Sterk OV-netwerk voor regionale en (inter)nationale verbindingen

Bij een brede schaalsprong hoort een versterking van de (inter)nationale bereikbaarheid. Daarvoor zetten we in op een intraregionaal mobiliteits- en openbaarvervoerssysteem. De ambitie is dat Twente vanuit het noorden (Zwolle en Groningen), oosten (Duitsland) en zuiden (Arnhem-Nijmegen en Eindhoven) in maximaal 1 uur en 15 minuten per OV comfortabel bereikbaar is.

We blijven ons economisch en cultureel profileren met onder meer wereldkampioenschappen, regionale theaterproducties, dorpsfeesten en culturele voorzieningen in de steden. Voor onze eigen inwoners en toekomstige inwoners van buitenaf. Dit vraagt om investeringen in versterking van het OV-netwerk binnen de regio, met goede en frequentere verbindingen tussen de stations. We verbinden en versterken het personenvervoer over het spoor waar mogelijk, zoals met de Nedersaksenlijn (via verbinding Vroomshoop-Almelo). Op de plekken waar minder spoorverbindingen zijn, zetten we in op frequentere busverbindingen. Zo ontstaat versterking van de verbinding met regio's zoals de Randstad, Zwolle (Marsroute N35 en spoor), Groningen-Assen, Arnhem-Nijmegen, Eindhoven, de Achterhoek en Duitsland.

5.3. Sterk wegennet en regionale mobiliteit

Goede mobiliteit is cruciaal voor een sterk landelijk gebied. Zeker als steden in de toekomst minder ruimte bieden voor de auto. De opgaven rondom het wegennet zijn van substantieel belang voor de bereikbaarheid van de regio. Het gaat om opgaven zoals de verbinding van de N35 naast de spoorverbinding op de as Zwolle-Twente, de N36 als verbinding richting het noorden en de N18 richting Arnhem-Nijmegen als alternatief voor de A1. Via het hoofdwegennet is Twente voornamelijk ontsloten via de A1, met de eerste afslag naar het noorden of zuiden pas bij Apeldoorn.

Het totale pakket aan bereikbaarheidsmaatregelen gefaseerd bekijken is nodig, zodat scholieren naar school kunnen, voorzieningen bereikbaar blijven en mensen naar hun werk kunnen. Gemeenten en provincie werken samen aan een regionale Mobiliteitsaanpak. Ook komt er een Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) Overijssel en een Mobiliteitsvisie Twente waarin dit wordt uitgewerkt.

5.4. Toename van personenvervoer in relatie tot goederenvervoer in de regio

Een toename van inwoners betekent een toename van personenvervoer. Twente heeft relatief veel goederenvervoer, zowel bestemd voor Twente en ook doorvoer vanuit havens in westen als Rotterdam. Gezien de mobiliteitstransitie is het uitgangspunt dat dit vervoer zoveel mogelijk via het spoor gaat. Daar ontstaat in Twente een knelpunt. De ambitie is via het spoor personenvervoer voorrang te geven, om Twente bereikbaar te houden én om de mobiliteitstransitie te realiseren. Onderzocht moet worden wat toekomstige mogelijkheden zijn voor spoor en spoorgoederenvervoer. Dit is cruciaal om de OV bereikbaarheid in de regio vorm te geven

5.5.
Twentekanaal als belangrijke verbinder voor Twentse economie

Aan het Twentekanaal liggen diverse belangrijke binnenhavens (Markelo, Goor, Delden, Hengelo naar Enschede) ook aan de aftakking richting Almelo en het noorden (de Haandrik) liggen verschillende bedrijven die het kanaal actief gebruiken. Op het XL bedrijventerrein is recent de containerterminal gevestigd. De havens langs het Twentekanaal werken samen in de Port of Twente. De binnenhavens aan het Twentekanaal vormen samen één van de grootste binnenhavens van Nederland. Deze hebben een strategische ligging op de Europese North sea Baltic verkeerscorridor tussen de zeehavens en het Europese achterland in Duitsland, Polen en de Baltische staten. Deze corridor (combinatie van de modaliteiten water, weg en spoor) behoort tot de tien belangrijkste corridors in het TEN-T programma van de Europese Unie. Sommige bedrijven zijn gezien de bedrijvigheid langs deze corridor afhankelijk van het Twentekanaal. Recentelijk is er flink geïnvesteerd om het Twentekanaal te verdiepen zodat nog grotere schepen het kanaal kunnen bevaren.

De verbinding van de bedrijventerreinen aan het Twentekanaal, en daarmee de rest van het land vergroot het potentieel om de transitie naar een circulaire economie waar te maken. Het Twentekanaal heeft ook een belangrijke natuurlijke functie in het watersysteem (zie 3.4.2). De droge zomers van de afgelopen jaren hebben laten zien dat bevaarbaarheid van onze rivieren en kanalen geen zekerheid is, zo is de IJssel een belangrijke rivier gezien de verzilting in west Nederland.

POSITION PAPER TWENTE 2050

6. OPGAVE: TOEKOMSTBESTENDIGE KWALITEIT VAN HET LANDELIJK GEBIED

We behouden de kwaliteit van de regio en de aantrekkelijke leefomgeving door het landelijke gebied te versterken. Hiervoor werken we regionale samen voor een toekomstbestendige waterhuishouding en veerkrachtige natuur. Klimaatverandering, uitbreiding van bedrijventerreinen, woningbouw, schaalvergroting van de landbouw, en toenemend toerisme bedreigen de landschappelijke waarde van Twente. Om deze waarde te behouden, zetten we in op het versterken van het landschap en watersysteem.

6.1. Water en bodem sturend

Het Twents water- en bodemsysteem is eeuwenlang aangepast om landgebruik te optimaliseren en welvaart te vergroten. Het is nodig rekening te houden met natuurlijke kenmerken en toekomstige klimaateffecten door in Twente in te zetten op een systeem dat water en bodem gestuurd is. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten we de randvoorwaarden van toenemende weersextremen door klimaatverandering meenemen.
Dit doen we door te werken aan een systeem dat ingericht is op:

- het vasthouden van water, zodat voldoende water beschikbaar is voor consumptie, gewassen en natuur;
- het bergen van water bij extreme neerslag om het benedenstroomse watersysteem niet te overbelasten;
- Het verhogen van de water- en bodemkwaliteit, bedreigingen zoals verontreiniging te voorkomen en de bodemgezondheid te herstellen en te beschermen.

Om dit gewenste systeem te bereiken, houden we rekening met een aantal principes bij ruimtelijke keuzes, namelijk: niet afwentelen, meer rekening houden met extremen, meerlaagsveiligheid, in samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en de kwaliteit van de bodem. Zo bereidt Twente zich voor op toekomstige weersextremen.

6.2. Waterbeschikbaarheid en het Twentse watersysteem

Het vergroten van de drinkwateraanvoercapaciteit en het verminderen van de watervraag vereisen regionale samenwerking. Eén van de grootste opgaven voor Twente is de onder druk staande zoetwaterbeschikbaarheid (drink-, grond- en oppervlaktewater) als gevolg van droogte, maar ook economische- en inwonersgroei van de regio. Waterbeschikbaarheid is essentieel voor de economische en ruimtelijke groei van Twente. De drinkwaterwinning in Twente staat ook onder druk, wat consumptie en industrie bedreigt. Tijdens droogte is de drinkwatercapaciteit onvoldoende om de leidingdruk op peil te houden en de extra groei in woningbouw of economie te ondersteunen. Watertekort beperkt ruimte voor nieuwe bedrijven met een grote watervraag. Vitens kan zonder maatregelen na 2030 geen nieuwe woonwijken op het drinkwaternet aansluiten. Deels komt dit door de ligging van Twente, namelijk op hoge zandgronden, de essen. Dit maakt aanvoer van water vanuit het hoofdwatersysteem in een groot deel van de regio lastig. Water dat zowel gebruikt door de landbouw en natuur en ook voor de bevaarbaarheid van het Twentekanaal.

Om de kwaliteit en veiligheid van oppervlakte- en grondwater te waarborgen, moet de waterhuishouding positief bijdragen aan bodem, ecologie, en watersystemen. Het Twentekanaal speelt hierbij een cruciale rol door omliggende beekdalen van water te voorzien, zelfs in droge periodes. Cascadering helpt neerslag vast te houden, te stromen en af te voeren op geschikte plekken. In Oost-Twente wordt het natuurlijke landschap gebruikt om water vast te houden, terwijl in Midden- en Noordoost-Twente de beekdalen water laten stromen en integreren in het landschap. In West-Twente is water een onderdeel van de gebouwde omgeving.

We benutten het natuurlijke landschap om waterbeheer aan te passen aan zowel natte als droge periodes, geïnspireerd door de verkenning “Stad en Water, Twente in 2075.” Oplossingen vinden voor de waterproblematiek is een randvoorwaarde om de groei van Twente vorm te geven.

6.3. Verbinden van natuurgebieden en behoud karakteristiek Twents landschap

Twente kent een uniek coulisselandschap met landgoederen, stuwwallen, landbouw, natuurgebieden (inclusief Natura 2000), recreatieplassen en diverse flora en fauna. De regio biedt ook uitgebreide wandel- en fietspaden. De kwaliteit van de natuurgebieden in Twente richting de toekomst behouden vraagt om (her)ontwikkeling van natuurgebieden en versterking van de onderlinge verbindingen van de natuurgebieden. We zetten in op nieuwe ecologische verbindingen. Voor een veerkrachtigere natuur en om ruimte te bieden aan biodiversiteit. We onderzoeken regionaal waar de kansen liggen voor toekomstige ecologische verbindingen. Het inzetten op ecosysteemdiensten en groenblauwe dooradering draagt hier aan bij.

Bij een groei van de regio, komt het landelijk gebied onder druk te staan. Van belang richting de toekomst is de separate kernen te laten afwisselen door de groene kwaliteit van het landschap. Daarmee blijft de verbinding tussen verschillende landschapszones bestaan, zoals het behoud van de groene poort en andere groene zones.

POSITION PAPER TWENTE 2050

6.4.
Transitie van het landelijk gebied

Twente werkt aan een toekomstbestendige landbouwsector en behoud van het karakteristieke landschap. De agrarische sector draagt bij aan landschapsonderhoud en sociale cohesie. Er is behoefte op regionaal niveau alternatieve verdienmodellen, zoals ecosysteemdiensten, en nieuwe vormen van bedrijvigheid te verkennen. Twente wil biobased bouwen integreren om circulariteit in de bouw te bevorderen. De vitaliteit van het landelijk gebied is essentieel voor een toekomstbestendig Twente.

Via het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) worden blijvende oplossingen gezocht voor natuur, waterkwaliteit en klimaatuitdagingen. Een gebiedsgerichte aanpak combineert maatregelen voor natuurherstel en ontwikkeling. Overijssel heeft Twente opgedeeld in Zuidoost Twente (ZOT) en Noordoost Twente (NOT), die voorstellen hebben uitgewerkt voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Dit heeft drie doelen:

- Perspectief bieden voor een toekomstgerichte agrarische sector.
- De leefbaarheid en economische kwaliteit van het platteland behouden en verbeteren.
- De natuur versterken door stikstof en broeikasgassen te verminderen, en water- en bodemkwaliteit en biodiversiteit te verbeteren.

Het voorstel in het PPLG richt zich op de lange termijn (20-30 jaar). Agrarische bedrijven hebben verschillende functies voedsel leveren, natuur en landschap onderhouden, en de leefbaarheid van het platteland waarborgen. Er is vraag naar ruimte voor innovatie en verbreding van landbouwontwikkeling. Wederzijds vertrouwen tussen inwoners, ondernemers en overheid is cruciaal voor succes.

7. VERVOLG: RICHTING DE RUIMTELIJKE ONTWIKKEL STRATEGIE TWENTE

Om het perspectief 2050 van Twente te bereiken en invulling te geven aan de agenderende opgaven is een vervolgstap nodig. De ruimtelijke ontwikkelingstrategie Twente. Dit traject én een aantal aanpalende trajecten leiden tot een aantal vergelijkbare vragen. Het gaat om de provinciale ruimtelijke puzzel, de ruimtelijk economische bouwsteen, de regionale Twentse mobiliteitsvisie en het regionaal waterprogramma. Deze vormen input voor de landelijke trajecten, zoals de Verstedelijkingsstrategie maar ook voor de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies. Op een aantal vragen moet komend jaar antwoord komen in de ruimtelijke ontwikkelstrategie. Deze bouwstenen, agenderende opgaven en vragen zijn in onderstaande tabel weergegeven:

Verdere uitwerking van opgaven in:

Gemeentelijk	Omgevingsvisie
Regionaal	Als regio of in subregio's bepaalde opgaven verder uitwerken
Landelijk	Met Rijk en provincie werken aan uitwerking in 'Verstedelijkingsstrategie regio Twente' of in 'Elke regio telt'.

Andere trajecten waar dezelfde vragen in terug komen:

— Provinciale ruimtelijke puzzel
— Ruimtelijke economische bouwsteen
— Regionale Twentse mobiliteitsvisie
— Regionaal water programma
— Woonagenda Overijssel

Op een aantal opgaven en vragen moet komend jaar antwoord komen in de Ruimtelijke ontwikkel strategie, het gaat om vragen als:

Verdichting	Verdichting rondom spoorzones voor zowel woningbouw als bedrijvigheid: hoe gaat dat samen? Welke combinaties zijn te maken met gemengde woon-werkmilieus?
Kwantitatieve groeiopgave	We zetten in op 100.000+ inwoners, maar hoeveel meer zijn dat er en waar komen zij te wonen? De opgave over de verschillende steden, kernen en dorpen is nog niet uitgewerkt. Ook in relatie tot het aantal benodigde arbeidskrachten/banen en de hoeveelheid bedrijfsterreinen.
Ruimte voor nieuwe woonvormen	Ruimte voor (nieuwe) vormen van wonen en verstedelijking die bijdragen aan een versterking van natuur- en landschap, waar bieden we hoeveel ruimte voor wat voor woningen?
Stedelijke vernieuwing	De woningbouwopgave vraagt ook om stedelijke vernieuwing en aandacht voor de ontwikkeling van de bestaande voorraad van de steden en diverse kernen.
Ruimte voor bedrijventerreinen	Is er met de geplande uitbreiding van bedrijventerreinen voldoende ruimte om de overige vraag naar bedrijventerreinen te accommoderen? Ook in relatie tot de extra ambitie op woningbouw?
Congestie spoor	Vormgeven aan de congestie op het spoornet door de toename van personenvervoer in relatie tot goederenvervoer. Welke alternatieven zien we om het personenvervoer per spoor te verbeteren?
Bereikbaarheid Twente blijven garanderen	Opgaven op het wegennet als alternatief voor het spoornet voor langeafstandsverplaatsingen (richting Groningen, Arnhem-Nijmegen, Zwolle en de Randstad). Welke kansen voor het wegennet zien we? Voor welke verbindingen is het wegennetwerk echt als alternatief nodig?
Zorg	We zien dat de zorg verandert en er een toenemende vraag naar zorg is ook vanuit vergrijzing, wat betekent dit voor de regio? Welke effecten hebben deze opgaven uit het sociaal domein op het ruimtelijk beleid?
Voorzieningen	Hoe behouden en versterken we het voorzieningenniveau, voor wat betreft zorg, welzijn, cultuur en sport, maar ook de commerciële voorzieningen in de steden, kernen en dorpen? Is dit een regionale opgave?
Ruimtevraag defensie	Defensie heeft een toenemende ruimtevraag op nationaal niveau. Wat voor uitbreidingsmogelijkheden zijn er in relatie tot de high tech sector in Twente? Welke rol heeft Technology Base Twente hier in?
Klimaatadaptatie	Water Uitwerken van de opgaven rondom water, zowel in waterbeschikbaarheid als vanuit het principe water en bodem sturend voor de regio. Wat betekent dit voor Twente richting 2050? Hoe nemen we de wateropgave integraal mee in de ontwikkeling van Twente? Hoe zorgen we voor voldoende water voor huidige economie, inwoners, natuur en landbouw? Hoe kunnen we de groei van economisch en inwonersgroei Twente voorzien van (drink)water? Hoe gaan we met onze partners drinkwaterbesparing bereiken? Wat zijn de goede plekken om te bouwen in het kader van water en bodem sturend? Droogte Hoe gaan we invulling geven aan de toenemende droogte opgaven?
Regionaal natuurnetwerk en toeristische en recreatieve functies	Invulling geven aan het regionaal natuurnetwerk en bijbehorende toeristische en recreatieve functies en verdeling van activiteiten. Hoe verbinden we natuurnetwerken (ecologisch) en hoe verspreiden we de druk van toerisme en recreatie in de regio? Hoe ziet de toekomstige toeristische recreatieve structuur er uit?
Transitie landelijk gebied	Welke alternatieve activiteiten en verdienmodellen zien we in het landelijk gebied? Hoe geven we de transitie van het landelijk gebied samen vorm?
Twentekanaal	Hoe houden we het Twentekanaal bevaarbaar?
Twente in de wereld	Hoe blijft Twente adaptief in wereldwijde transities en ontwikkelingen, zoals een mogelijke economische crisis, geopolitieke conflicten, een nieuwe pandemie, verslechtering van de concurrentiepositie, woningbouw- of vluchtelingencrisis?
Financiering	Welke investering vragen de ambities en opgaven richting uitvoering? Hoe gaan we daar als regio mee om en hoe zorgen we voor een evenwichtige bijdrage die rekening houdt met het verschil in draagkracht van elk van de gemeenten?

POSITION PAPER TWENTE 2050

Verantwoording

Het Position Paper Twente 2050 is opgesteld door TwynstraGudde en MUST in gezamenlijke opdracht van Provincie Overijssel en de Twenste gemeenten.

TwynstraGudde, MUST, juli 2024

POSITION PAPER TWENTE 2050

POSITION PAPER TWENTE 2050

